

รายงานวิจัย

การพัฒนาชุดการสอนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ

เรื่องการค้าขายเงินออม

ของนักเรียน ระดับชั้น ปวช.1

สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง

โดย

นายธีระชัย ไพฑูรย์รังสฤษฎ์

วิทยาลัยการอาชีพปะเหลียน
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

พ.ศ. 2566

ชื่อเรื่อง : การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ เรื่อง การคำนวณเงินออม ของนักเรียนระดับชั้นปวช.1 ช่างไฟฟ้ากำลัง โดยใช้ชุดการสอน

ผู้วิจัย : นายธีระชัย ไพฑูรย์รังสฤษดิ์

ปีที่วิจัย : 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง การคำนวณเงินออม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับ ปวช.1 ช่างไฟฟ้ากำลัง จำนวน 11 คน วิทยาลัยการอาชีพพะเหลียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดการสอน ประกอบด้วย 2 กิจกรรม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ เปรียบเทียบกับเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนวิชา ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ เรื่อง การคำนวณเงินออม ของนักเรียน โดยใช้ชุดการสอนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนผู้เรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งหมด ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ซึ่งถือว่าชุดการสอนดังกล่าวสามารถใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้

คำนำ

การศึกษาวิจัยเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนของครู เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เนื่องจากส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง การศึกษาวิจัยครั้งจึงมุ่งค้นพบสื่อประเภทชุดการสอนวิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ ระดับชั้น ปวช.1ในแต่ละหน่วย เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับปรุงและประยุกต์การจัดการเรียนการสอน ในรายวิชาให้สมบูรณ์ มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขอขอบพระคุณเจ้าของตำราทุกเล่มที่ผู้วิจัยใช้ประกอบในการดำเนินการครั้งนี้ ตลอดจนผู้มีส่วนช่วยให้การดำเนินงานครั้งนี้สำเร็จทุกท่าน ไว้เป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

นายธีระชัย ไพฑูรย์รังสฤษฎ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญตาราง	ค
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความสำคัญและที่มา	1
2. วัตถุประสงค์การวิจัย	2
3. สมมติฐานของการวิจัย	2
4. ขอบเขตการการวิจัย	2
5. นิยามศัพท์	2
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	4
1. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	4
2. ชุดการเรียนการสอนและแบบฝึก	9
3. หลักสูตรรายวิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ	12
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	14
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	14
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	14
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	15
4. การวิเคราะห์ข้อมูล	15
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	16
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	18
1. สรุปผล	18
2. อภิปรายผล	18
3. ข้อเสนอแนะ	19

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	20
ภาคผนวก	21
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	22
ชุดการสอน กิจกรรมที่ 1 การคำนวณเงินออมโดยพิจารณาจากเงินออมที่มีอยู่ ในมือปัจจุบัน	27
ชุดการสอน กิจกรรมที่ 2 การคำนวณเงินออมโดยพิจารณาจากเงินออมที่มี ณ วันเกษียณอายุ	31
ประวัติผู้วิจัย	35

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	16

คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการเรียนเรื่อง การคำนวณเงินออม
วิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ โดยใช้ชุดการสอน
ของนักเรียนระดับชั้น ปวช.1

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและความเป็นมา

การศึกษาอาชีวศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาคนเพื่อเข้าสู่วิชาชีพต่าง ๆ อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ รวมทั้งมุ่งเน้นพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น ซึ่งในระยะที่ผ่านมาสถานศึกษาอาชีวศึกษาได้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนากำลังคนให้กับสังคมและประเทศชาติ ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้เกิดการพัฒนาและแข่งขันในสังคมอย่างมากมาย สภาพการณ์เช่นนี้ จึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การพัฒนาคนให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณภาพ จึงเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาในศตวรรษนี้ ดังจะเห็นได้จาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ และ กระบวนการเรียนรู้ ควรมุ่งปลูกฝังการรู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ระบบการศึกษาต้องมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ แนวการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความสามารถตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้จนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข

การจัดการเรียนการสอนวิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นวิชาในกลุ่มวิชาชีพพื้นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับชั้นปวช. ทุกสาขาวิชา ซึ่งการเรียนการสอนรายวิชานี้ มีทั้งส่วนของเนื้อหาทฤษฎี และการฝึกปฏิบัติควบคู่กัน และจากการสอน พบว่า นักศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับการคำนวณเงินออมค่อนข้างน้อย จึงทำให้ประยุกต์ในการฝึกปฏิบัติได้ไม่ดี และผลงานเสร็จ ไม่ทันตามกำหนดเวลา และจากผลการเรียนการสอนที่ผ่านมาพบว่าผู้เรียนบางส่วน ไม่สนใจการเรียน จึงส่งผลให้ทำงานในภาคปฏิบัติได้ไม่ถูกต้องสมบูรณ์

ดังนั้น เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เรื่องการคำนวณเงินออม ผู้วิจัยจึงได้จัดทำชุดการสอนเพื่อเป็นสื่อที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้สนใจและปรับพฤติกรรมการเรียน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องดังกล่าวสูงขึ้น และจะนำผลที่ได้จากการวิจัยมาพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ เรื่อง การคำนวณเงินออม ของนักเรียนระดับชั้น ปวช.1

3. สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนระดับชั้นปวช.1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการคำนวณเงินออม หลังเรียนโดยใช้ชุดการสอน สูงกว่าเกณฑ์ระดับ ดี (70-79) มากกว่าร้อยละ 80

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการคำนวณเงินออม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562

4.2 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับปวช.1 ของวิทยาลัยการอาชีพปะเหลียน จำนวน 11 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการในภาคเรียนที่ 1/2566

4.3 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นปวช.1 สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลังจำนวน 11 คน

4.4 ตัวแปรที่ใช้ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ ชุดการสอน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการคำนวณเงินออม

5. นิยามศัพท์

5.1 ชุดการสอน หมายถึง ชุดการสอนสำหรับครูใช้ในการจัดการเรียนการสอน วิชาธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ หลักสูตร ปวช.

5.2 นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับ ปวช. 1 สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยการอาชีพปะเหลียน ที่เรียนวิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ

5.3 การจัดการเรียนการสอน โดยใช้ชุดการสอน หมายถึง การสอนโดยประยุกต์ใช้ชุดการสอน ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ

- 1) การคำนวณเงินออมโดยพิจารณาจากเงินออมที่มีอยู่ในมือปัจจุบัน
- 2) การคำนวณเงินออมโดยพิจารณาจากเงินออมที่มี ณ วันเกษียณอายุ

5.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนผลการเรียนวิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ เรื่อง การคำนวณเงินออม ของนักเรียนชั้น ปวช.1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการระดับ ปวช. ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรที่สมบูรณ์

6.2 เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบอื่นๆ ที่เหมาะสมกับการศึกษาต่อไป

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าเอกสารและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนศูนย์กลาง
2. ชุดการเรียนการสอนและแบบฝึก
3. หลักสูตรรายวิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนศูนย์กลาง

แนวคิดจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่ยอมรับว่าบุคคลหรือผู้เรียนมีความแตกต่างกัน และทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูหรือผู้จัดการเรียนรู้ควรมีความเชื่อพื้นฐานอย่างน้อย 3 ประการ คือ

- 1.1 เชื่อว่าทุกคนมีความแตกต่างกัน
- 1.2 เชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ได้
- 1.3 เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดได้ทุกที่ ทุกเวลา

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จึงเป็นการจัดการบรรยากาศ จัดกิจกรรม จัดสื่อ จัดสถานการณ์ ฯลฯ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ ครูจึงมีความจำเป็นที่จะต้องรู้จักผู้เรียนครอบคลุมอย่างรอบด้าน และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปเป็นพื้นฐานการออกแบบหรือวางแผนการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับผู้เรียน สำหรับการจัดการกิจกรรมหรือออกแบบการเรียนรู้ อาจทำได้หลายวิธีการและหลายเทคนิค แต่มีข้อควรคำนึงว่า ในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง แต่ละเรื่อง ได้เปิดโอกาสให้กับผู้เรียนในเรื่องต่อไปนี้หรือไม่

1) เปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้เลือกหรือตัดสินใจในเนื้อหาสาระที่สนใจ เป็นประโยชน์ต่อตัว ผู้เรียนหรือไม่

2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยได้คิด ได้รวบรวมความรู้และลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองหรือไม่ ซึ่ง ทิศนา ขมมณี (2548) ได้นำเสนอแนวคิดในการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมและสามารถนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติได้ ดังนี้

2.1) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีที่ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย (physical participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อช่วยให้ประสาทการเรียนรู้ของผู้เรียนตื่นตัว พร้อมทั้งจะรับข้อมูลและการเรียนรู้ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น การรับรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ ถ้าผู้เรียนอยู่ในสภาพที่ไม่พร้อม แม้จะมีการให้ความรู้ที่ดีๆ ผู้เรียนก็ไม่สามารถรับได้ ดังจะเห็นได้ว่า ถ้าปล่อยให้ผู้เรียนนั่งนานๆ ในไม่ช้าผู้เรียนก็จะหลับหรือคิดเรื่องอื่นๆ แต่ถ้าให้มีการเคลื่อนไหวทางกายบ้างก็จะทำให้ประสาทการเรียนรู้ของผู้เรียนตื่นตัวและพร้อมที่จะรับ

และเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดี ดังนั้น กิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียน จึงควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหว ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เป็นระยะๆ ตามความเหมาะสมกับวัยและระดับความสนใจ

2.2) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสติปัญญา (intellectual participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหวทางสติปัญญา ต้อง เป็นกิจกรรมที่ทำทลายความคิดของผู้เรียน สามารถกระตุ้นสมองของผู้เรียนให้เกิดการเคลื่อนไหว ต้อง เป็นเรื่องที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไปทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกที่จะคิด

2.3) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม (social participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อม รอบตัว เนื่องจากมนุษย์จำเป็นต้องอยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ มนุษย์ต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับผู้อื่น และสภาพแวดล้อมต่างๆ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทางด้านสังคม

2.4) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางอารมณ์ (emotional participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้ นั้น เกิดความหมายต่อตนเองโดยกิจกรรมดังกล่าวควรเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง โดยปกติการมีส่วนร่วม ทางอารมณ์นี้มักเกิดขึ้นพร้อมกับการกระทำอื่นๆ อยู่แล้ว เช่น กิจกรรมทางกาย สติปัญญา และสังคม ทุกครั้งที่ครูให้ผู้เรียนเคลื่อนที่ เปลี่ยนอิริยาบถ เปลี่ยนกิจกรรม ผู้เรียนจะเกิดอารมณ์ ความรู้สึกตามมา ด้วยเสมอ อาจเป็นความพอใจ ไม่พอใจ หรือเฉย ๆ

จากแนวคิดที่กล่าวถึงข้างต้นเป็นที่มาของการนำเสนอชื่อ “CIPPA” ซึ่งระบอบองค์ประกอบสำคัญ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ

C มาจากคำว่า Construct หมายถึง การสร้างความรู้ตามแนวคิดของทฤษฎีการสรรค์ สร้างความรู้ (Constructivism) โดยครูสร้างกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

I มาจากคำว่า Interaction หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลและแหล่งความรู้ ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม

P มาจากคำว่า Physical Participation หมายถึง การให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ เคลื่อนไหวร่างกายโดยการทำกิจกรรมในลักษณะต่างๆ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางกาย

P มาจากคำว่า Process Learning หมายถึง การเรียนรู้กระบวนการต่างๆ กิจกรรม การเรียนรู้ที่ดีควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการ ดำรงชีวิต เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการพัฒนาตนเอง เป็นต้น การเรียนรู้กระบวนการเป็นสิ่งสำคัญเช่นเดียวกับการเรียนรู้เนื้อหา สารต่างๆ และการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางด้านสติปัญญาอีก ด้วย

A มาจากคำว่า Application หมายถึง การนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ ซึ่งจะ ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการ ปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้เป็นสิ่งที่มีความหมาย

การระบุงค์ประกอบสำคัญในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อช่วยผู้เรียนได้แสดงบทบาทต่างๆ อันเป็นการแสดงความสำคัญของผู้เรียน เป็นตัวอักษรย่อ “CIPPA” นี้เพื่อให้ง่ายที่จะจำและนำไปใช้เป็นหลักในการปฏิบัติได้โดยสะดวก

การจัดการเรียนการสอนทั่วไป ครูสามารถออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามแนวทาง ต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมเอื้ออำนวยให้เกิดการสร้างความรู้ (Construct) จากความคิดพื้นฐานที่เชื่อว่า ในสมองของผู้เรียนมิได้มีแต่ความว่างเปล่า แต่ทุกคนมีประสบการณ์เดิมของตนเอง เมื่อได้รับประสบการณ์ใหม่ สมองจะพยายามปรับข้อมูลเดิมที่มีอยู่โดยการต่อเติมเข้าไปในกรณีที่ข้อมูลเดิมและข้อมูลใหม่ไม่มีความขัดแย้งกัน แต่ถ้าขัดแย้งกันก็จะปรับโครงสร้างของข้อมูลเดิมเพื่อให้สามารถรับข้อมูลใหม่ได้ ซึ่งอาจทำให้โครงสร้างของข้อมูลเดิมเปลี่ยนแปลงไป และถ้าผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความรู้ที่สร้างได้นั้นออกมาด้วยคำพูดของตนเอง การสร้างความรู้นั้นก็สมบูรณ์ ดังนั้นถ้าครูสามารถออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำตามแนวความคิดนี้ ผู้เรียนก็จะสามารถสร้างความรู้ได้ พฤติกรรมที่ครูควรออกแบบในกิจกรรมการเรียนของผู้เรียน มีดังนี้

- 1.1 ให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม
- 1.2 ให้ผู้เรียนได้รับ /แสวงหา/รวบรวมข้อมูล/ประสบการณ์ต่างๆ
- 1.3 ให้ผู้เรียนได้ศึกษาข้อมูล ทำความเข้าใจ และสร้างความหมายข้อมูล/ประสบการณ์ต่างๆ โดยใช้กระบวนการคิดและกระบวนการอื่นๆที่จำเป็น
- 1.4 ให้ผู้เรียนได้สรุปจัดระเบียบ/โครงสร้างความรู้
- 1.5 ให้ผู้เรียนได้แสดงออกในสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ

ในกิจกรรมการเรียนการสอนทั่วไป ครูสามารถออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องตามลำดับขั้นตอนต่างๆในขณะที่ให้ความรู้ โดยเปลี่ยนบทบาทจากที่เคยบอกความรู้โดยตรง ให้ผู้เรียนบันทึกหรือคัดลอกเป็นการใช้คำสั่งและคำถามดำเนินกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำเพื่อสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยครูเตรียมสื่อการสอนที่เป็นตัวอย่างเครื่องมือหรือการปฏิบัติงานในลักษณะต่างๆ เป็นข้อมูลหรือประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เข้าใจ ครูอาจชี้แนะข้อมูลที่ควรสังเกตและวิธีการจัดระบบระเบียบโครงสร้างความรู้ให้ เช่น สอนให้เขียนโครงสร้างความรู้เป็นแผนผังที่ตนเองเข้าใจ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เรื่องใด เช่น ให้อธิบายแผนผังความคิดที่ตนเองเขียนขึ้นตามความเข้าใจ หรือให้เล่าถึงสิ่งที่เรียนรู้โดยครูใช้คำถามหรือคำสั่งเป็นสื่อ และมีการเสริมแรงอย่างเหมาะสมในภายหลังก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ เกิดความสนุก และต้องการเรียนรู้อีก

2. การจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้กระทำสิ่งต่างๆ หรือการกระทำบางสิ่งบางอย่าง ดังต่อไปนี้

- 2.1 ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ได้แก่ การพูดคุยอภิปรายกับเพื่อน กับครู หรือผู้เกี่ยวข้องกับการทำงาน ผู้ที่สามารถให้ข้อมูลบางอย่างที่ผู้เรียนต้องการได้
- 2.2 ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น กำหนดให้ผู้เรียนสำรวจอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าในบริเวณโรงเรียน
- 2.3 ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น กำหนดให้

ผู้เรียนสังเกตการกินอาหารของสัตว์หรือรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของต้นไม้ชนิดต่างๆ

2.4 ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางด้านสื่อไอทีทัศน์ วัสดุ และเทคโนโลยีต่างๆ เช่น ให้ผู้เรียนไปหาข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ หรือให้อ่านใบความรู้ ใบงาน หรือใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ในการเรียน

3. การจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกาย (Physical Participation) คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวอวัยวะหรือกล้ามเนื้อต่างๆ เป็นระยะๆ ตามความเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความสนใจของผู้เรียน โดยกล้ามเนื้อที่เคลื่อนไหวอาจเป็นส่วนต่าง ๆ ดังนี้

3.1 กล้ามเนื้อมัดย่อย เช่น การพิมพ์ดีด ร้อยมาลัย พับกระดาษ วาดรูป เย็บผ้า ใช้ไขควง เขียนแบบ เรียงตัวหนังสือ ปฏิบัติการใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์

3.2 กล้ามเนื้อมัดใหญ่ เช่น กิจกรรมย้ายกลุ่ม ย้ายเก้าอี้ จัดโต๊ะ ทูปโลหะ ตอกตะปู ยกของ ก่ออิฐ ฉาบปูน ขุดดิน ฯลฯ

4. การจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการ คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการต่างๆ เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการศึกษาด้วยตนเอง กระบวนการจัดการ กระบวนการแก้ปัญหาและตัดสินใจ กระบวนการทำงาน กระบวนการอื่นๆ โดยครูจัดกิจกรรม สถานการณ์ หรือกำหนดให้ผู้เรียนหาข้อมูลหรือความรู้ โดยใช้กระบวนการดังกล่าวเป็นเครื่องมือ

ผลของการเรียนรู้ นอกจากผู้เรียนจะได้รับข้อมูลที่ต้องการแล้วยังมีความรู้เกี่ยวกับการใช้กระบวนการเหล่านี้ เพื่อหาข้อมูลหรือความรู้อื่นๆ ได้ด้วยตนเองในโอกาสอื่นๆ เปรียบเหมือนการให้เครื่องมือในการจับปลากับชาวประมงแทนที่จะเอาปลามาให้ เมื่อชาวประมงมีเครื่องมือจับปลาแล้วย่อมหาปลามากินเองได้ หรือวางแผนจัดสรรเวลาของการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือได้ลงมือแก้ไขงานบางอย่างในขณะที่ลงมือปฏิบัติงาน ซึ่งต้องใช้การพิจารณาข้อมูลรอบด้านเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ข้อสำคัญคือ ครูจะต้องช่วยให้ผู้เรียนได้สรุปขั้นตอนในการทำงาน ผู้เรียนต้องบอกได้ว่า การทำงานนี้เสร็จได้ เขาใช้ขั้นตอนและวิธีการใดบ้าง แต่ละขั้นตอนมีปัญหาและอุปสรรคใด เขาใช้วิธีการใดแก้ปัญหา และได้ผลของการปฏิบัติออกมาอย่างไร พอใจหรือไม่ ถ้ามีการทำงานอย่างนี้อีกในครั้งต่อไปเขาจะปฏิบัติอย่างไร

อีกประเด็นหนึ่งคือ การใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน ต้องแบ่งหน้าที่การทำงาน สมาชิกทุกคนต้องมีส่วนร่วมทำให้งานชิ้นนั้นสำเร็จ มิใช่ให้ผู้เรียนมานั่งรวมกลุ่มกันแต่ทำงานแบบต่างคนต่างทำ เพราะผู้เรียนจะได้มีโอกาสรับบทบาทของตนเองในการทำงานร่วมกับคนอื่น ตลอดจนรู้วิธีการจัดระบบระเบียบการทำงานในกลุ่มเพื่อให้งานกลุ่มบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายต่อไป ก็จะสามารถใช้กระบวนการกลุ่มนี้ในการทำงานกับคนกลุ่มอื่นๆ ในสังคมที่ผู้เรียนเป็นสมาชิกอยู่ได้

5. การจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการประยุกต์ใช้ความรู้ (Application) คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้กระทำสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

5.1 ได้นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ที่หลากหลาย หรือ

5.2 ได้ฝึกฝนพฤติกรรมการเรียนรู้จนเกิดความชำนาญ โดยครูจัดสถานการณ์

แบบฝึกหัด หรือโจทย์ปัญหาให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ เพื่อให้เกิดความมั่นใจและความชำนาญในการที่จะนำเอาความรู้ที่นำมาใช้เป็นประจำในชีวิตจริง

การจัดกิจกรรมในชั้นตอนนี้เป็นประเด็นที่มีความสำคัญแต่กลับเป็นจุดอ่อนของการจัดการเรียนการสอนของไทยทุกระดับ เพราะมีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมการนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันค่อนข้างน้อย ทั้งนี้ เนื่องจากในการเรียนการสอนผู้เรียนยังขาดการฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวคิดที่กล่าวถึงข้างต้นสามารถใช้ได้กับการจัดการเรียนการสอนทุกวิชาและทุกระดับชั้น เพียงแต่ธรรมชาติของเนื้อหาวิชาที่ต่างกันจะมีลักษณะที่เอื้ออำนวยให้ครูออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในจุดเด่นที่ต่างกัน คือ

1. รายวิชาที่มีเนื้อหามุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้กฎเกณฑ์และการนำเอากฎเกณฑ์ไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ หรือการใช้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ครูสามารถใช้กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเองโดยใช้วิธีสอนแบบอุปนัย และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำกฎเกณฑ์ที่ทำความเข้าใจได้ไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยใช้วิธีการสอนแบบนิรนัย การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นก็จะเป็นการเรียนรู้ที่ยั่งยืน เพราะผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตัวเอง

2. รายวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้จากการค้นคว้าทดลอง และการอภิปรายโดยใช้หลักเหตุผล เช่น วิชาวิทยาศาสตร์ ผู้เรียนมีโอกาสที่จะได้สร้างความรู้เองโดยตรง เพียงแต่ครูต้องรู้จักการใช้คำถามที่ยั่วและเชื่อมโยงความคิด ประกอบกับการได้มีโอกาสทำการทดลอง เป็นการปฏิบัติร่วมกัน ผู้เรียนจะได้มีปฏิสัมพันธ์กัน มีการเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อสร้างความรู้ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ทำการมาอยู่แล้ว

3. รายวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลที่หลากหลายเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ข้อมูลที่มีลักษณะยั่วให้ออกความคิดเห็นได้ เช่น วิชาสังคมศึกษา และวรรณคดีเป็นลักษณะพิเศษที่ครูจะนำมาใช้เป็นเครื่องมือให้เกิดกิจกรรมการใช้ความคิด อภิปราย นำไปสู่ข้อสรุป เป็นผลของการเรียนรู้และการสร้างนิสัยยอมรับฟังความคิดเห็นกัน เป็นวิถีทางที่ดีในการปลูกฝังประชาธิปไตยให้กับผู้เรียน

4. รายวิชาที่ต้องอาศัยการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นหลัก เช่น วิชาพลศึกษาและการงานอาชีพ ครูควรใช้โอกาสดังกล่าว ให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ผ่านกระบวนการทำงาน

5. รายวิชาที่ส่งเสริมความคิดจินตนาการ และการสร้างสุนทรียภาพ เช่น วิชาศิลปะและดนตรี นอกจากจะมีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายแล้ว ผู้เรียนยังมีโอกาสได้สร้างความรู้ และความรู้สึที่ดี ผ่านกระบวนการทำงานที่ครูออกแบบไว้ให้

ครูที่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มักเป็นครูที่มีความตั้งใจและสนุกในการทำงานสอน เป็นคนช่างสังเกตและเอาใจใส่ผู้เรียน และมักจะได้ผลการตอบสนองที่ดีจากผู้เรียน แม้จะยังไม่มากในจุดเริ่มต้น แต่เมื่อปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ก็จะสังเกตได้ถึงการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนในทางที่ดี

2. ชุดการเรียนการสอนและแบบฝึก

2.1 ชุดการเรียนการสอน

ชุดการเรียนการสอนหรือชุดการเรียนมาจากคำว่า Instructional Package หรือ Learning Package เดิมทีเดิยวมักใช้คำว่าชุดการเรียนเพราะเป็นสื่อที่ครูนำมาใช้ประกอบการสอน แต่ต่อมาแนวคิดในการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น นักการศึกษาจึงเปลี่ยนมาใช้คำว่าชุดการเรียน (Learning Package) บางครั้งเรียกรวมกันว่าชุดการเรียนการสอน เพราะการเรียนรู้เป็นกิจกรรมของนักเรียน และการสอนเป็นกิจกรรมของครู กิจกรรมของครูกับนักเรียนจะต้องเกิดคู่กัน บางครั้งก็จะพบคำว่า “ชุดกิจกรรม” เพื่อจะได้ได้คลุมถึงกิจกรรมของครูและนักเรียนซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

คณะอนุกรรมการพัฒนาการสอนและผลิวัสดุอุปกรณ์การสอนคณิตศาสตร์ได้ให้ความหมายว่า ชุดกิจกรรมเป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างหนึ่งมีลักษณะเป็นสื่อประสม (Multimedia) ซึ่งครูนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสอนหรือผู้เรียนใช้เรียนด้วยตนเอง หรือทั้งผู้เรียนและผู้สอนใช้ร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นตามจุดมุ่งหมาย

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 185) กล่าวว่าชุดกิจกรรมเป็นระบบการผลิตและการนำสื่อการเรียนหลาย ๆ อย่างมาสัมพันธ์กันและมีคุณค่าส่งเสริมซึ่งกันและกัน สื่อการเรียนอย่างหนึ่งอาจใช้เพื่อความเร้าความสนใจ ในขณะที่อีกอย่างใช้เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหา และอีกอย่างหนึ่งอาจใช้เพื่อก่อให้เกิดการเสาะแสวงหา อันจะนำไปสู่ความเข้าใจลึกซึ้งและป้องกันการเข้าใจความหมายผิด สื่อการเรียนเหล่านี้เรียกอีกประการหนึ่งว่าสื่อประสมที่เรานำมาใช้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วีระ ไทยพานิช (2529 : 134) กล่าวว่าชุดการเรียนมีชื่อเรียกต่างกัน เช่น ชุดการเรียน (Instruction Package) ชุดการเรียนเบ็ดเสร็จ(Self – Instruction Package) ชุดการเรียนรายบุคคล (Individualized Learning Package) ซึ่งเป็นชุดของสื่อประสม(Multi – Media) ที่จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียน หัวข้อเนื้อหา และอุปกรณ์ของแต่ละหน่วยที่จัดไว้เป็นชุดกล่องหรือซอง ชุดการเรียนอาจมีรูปแบบ(Formats) ที่แตกต่างกันออกไปส่วนมากจะประกอบด้วยคำชี้แจงหัวข้อจุดมุ่งหมายการประเมินผล การกำหนดกิจกรรมและการประเมินผลขั้นสุดท้ายจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสอนนักเรียนเป็นรายบุคคลคือให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนของตนเอง

ยุพิน พิพิธกุล (2530 : 176) ได้ให้ความหมายของชุดการเรียนการสอนเป็นรายบุคคลว่าเป็นชุดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองในชุดการสอนจะประกอบด้วยบัตรคำสั่ง บัตรกิจกรรม บัตรเนื้อหาบัตรแบบฝึกหัดหรือบัตรงานพร้อมเฉลยและบัตรทดสอบพร้อมเฉลย ในชุดการเรียนการสอนนั้นจะมีสื่อการเรียนการสอนไว้พร้อมเพื่อที่ผู้เรียนจะใช้ประกอบการเรียนในเรื่องนั้นๆ

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2545 : 1) ได้อธิบายความหมายของชุดกิจกรรมไว้ว่าเป็นสื่อประเภทหนึ่งซึ่งมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเรื่องที่จะสอนเท่านั้น ชุดกิจกรรมจึงเป็นนวัตกรรมการใช้สื่อการสอนแบบประสมโดยอาศัยระบบบูรณาการสื่อหลายๆอย่างเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาความหมายในข้างต้นพอสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมคือ ชุดการเรียนหรือชุดสอนนั่นเอง ซึ่งหมายถึง สื่อการสอนที่ครูเป็นผู้สร้างประกอบขึ้นด้วยวัสดุอุปกรณ์หลายชนิดและ

องค์ประกอบอื่นเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือและมีการนำหลักการทางจิตวิทยามาใช้ประกอบในการเรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความสำเร็จ

2.1 แบบฝึก

ความหมายของแบบฝึก

สุรสิงห์ นิลชร (2527:7) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกว่า แบบฝึกเป็นการจัดสภาพการณ์ เป็นการฝึกฝนทบทวนสิ่งต่างๆที่ได้เรียนในชั่วโมงเพื่อให้เกิดความรู้เรื่องนั้นนอกจากนั้นยังช่วยตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ได้

อารีย์ บัวคุ้มภัย (2540) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกไว้ว่า เป็นการสร้างแบบฝึกในรูปแบบที่หลากหลาย โดยมีจุดประสงค์เพื่อเสริมทักษะต่างๆ ให้เกิดแก่ผู้เรียนในขณะที่เรียนหรือหลังจากเรียนจบแล้ว

อัจฉรา ชิวพันธ์ และคนอื่น ๆ (2532:102) ได้กล่าวว่า แบบฝึกหัด หมายถึง สิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อเสริมความเข้าใจ และเสริมเพิ่มเติมเนื้อหาบางส่วนที่ช่วยให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ และนำความรู้ไปใช้ได้ อย่างแม่นยำ ถูกต้อง คล่องแคล่ว

สมศักดิ์ สีนธระเวชญ์ (2524:106) กล่าวว่า แบบฝึก คือการจัดประสบการณ์ที่เน้นการฝึกหัด เพื่อให้เกิดความจำจนกระทั่งสามารถปฏิบัติได้โดยอัตโนมัติ ขั้นตอนในการสอนก็มักจะเริ่มต้นด้วยการบอก หรือทำให้ดูเป็นตัวอย่าง แล้วให้ผู้เรียนทำตามและฝึกหัดเรื่อยไปจนกระทั่งจำ และทำให้โดยอัตโนมัติ

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า แบบฝึก หมายถึง สื่อ สิ่งเร้า หรือกิจกรรมที่ควรสร้างขึ้น เพื่อเสริมทักษะให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อทบทวนเนื้อหาความรู้ต่าง ๆ ที่เรียนไปแล้ว จนกระทั่งสามารถนำความรู้ไปใช้ได้โดยอัตโนมัติ ถูกต้อง คล่องแคล่ว แม่นยำ แบบฝึกจึงเป็นสิ่งที่มีความหมายกับผู้เรียน และยังช่วยให้นักเรียนแก้ไขข้อบกพร่องทางการเรียนด้วยการฝึกฝนจากแบบฝึกที่ครูสร้าง

ประเภทของแบบฝึก

1. บัตรคำสั่ง ลักษณะของบัตรคำสั่ง ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 จุดประสงค์การเรียนรู้ (ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้) ส่วนที่ 2 คำสั่งให้ผู้เรียนปฏิบัติ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ ให้นักเรียนได้คิด ได้แก้ปัญหา ส่วนที่ 3 แหล่งวิชาหรือสื่อ ระบุแหล่งวิชา หรือสื่ออื่น มี 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทบุคคล สถานที่ และ ส่วนที่ 4 เวลาในการทำกิจกรรม ควรกำหนดไว้ในบัตรคำสั่ง

2. ใบงาน มีเป้าหมาย คือใช้ในการมอบหมายงานแทนการสั่งด้วยวาจา ช่วยลดภาระงานครู และเหมาะกับการมอบหมายงานที่เป็นการปฏิบัติ

3. ชุดแบบฝึก เป็นแบบฝึกที่ทำเป็นชุด เช่น ชุดทักษะการบวก ทักษะการลบ ทักษะการอ่าน ทักษะการขยายพันธุ์พืชแบบติดตา ทักษะการตอน ทักษะการผสมเทียม ฯ

3. หลักสูตรรายวิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ

วิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ รหัสวิชา 20001-1003 หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีจำนวน 2 หน่วยกิต เวลาเรียน 3 ชั่วโมง/สัปดาห์ มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 จุดประสงค์รายวิชา

3.1.1 เข้าใจเกี่ยวกับหลักการวางแผนเป้าหมายชีวิตด้วยวงจรควบคุมคุณภาพ ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ การวางแผนและการจัดการทางการเงิน หลักการบริหารงานคุณภาพ และเพิ่มผลผลิตเบื้องต้น และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3.1.2 สามารถจัดทำแผนธุรกิจอย่างง่าย โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการบริหารงานคุณภาพและเพิ่มผลผลิต

3.1.3 มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ และมีทัศนคติในการทำงานด้วยความรับผิดชอบ รอบคอบ ชยัน ประหยัดและอดทน

3.2 สมรรถนะรายวิชา

3.2.1 แสดงความรู้เกี่ยวกับหลักการวางแผนเป้าหมายชีวิตด้วยวงจรควบคุมคุณภาพ การเป็นผู้ประกอบการ การวางแผนและการจัดการทางการเงิน หลักการบริหารงานคุณภาพและเพิ่มผลผลิตเบื้องต้น และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3.2.2 จัดทำแผนธุรกิจอย่างง่าย

3.2.3 ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการวางแผนและดำเนินงาน

3.2.4 ประยุกต์ใช้หลักการบริหารงานคุณภาพและเพิ่มผลผลิตในการวางแผนและดำเนินงาน

3.3 คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนเป้าหมายชีวิตด้วยวงจรควบคุมคุณภาพ การออมและการลงทุน ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ การจัดหาและการวางแผนทางการเงิน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ รูปแบบแผนธุรกิจ หลักเบื้องต้นในการบริหารงานคุณภาพและเพิ่มผลผลิตในองค์กร และการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สายพิณ สิดา (2551) ทำวิจัยเรื่อง การใช้ชุดฝึกทักษะเพื่อแก้ปัญหาให้นักเรียนขาดทักษะการบันทึกรายการค้าในสมุดแยกประเภททั่วไป ของนักเรียนระดับ ปวช.1/7 โรงเรียนระยองพิทยาคาร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 12 คน พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและผ่านเกณฑ์ประเมินทุกคน

ยุพา ภูมินรินทโชติ (2550) ทำวิจัยเรื่อง การสร้างและพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการบัญชีต้นทุน 1 สำหรับนักศึกษา ระดับปวส. 1 สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด จำนวน 38 คน พบว่า มีนักศึกษา 30 คน จากทั้งหมด 38 คน คิดเป็นร้อยละ 81.08 ได้ผลการสอบเกินร้อยละ 50 และผลของการขาดสอบหลังเรียนผ่านเกณฑ์การทดสอบ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 91.89 ไม่ผ่านเกณฑ์การทดสอบจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.11

สุภาวดี คำฝึกฝน (2550:5) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนเรียงความ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกประถม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกประถม กรุงเทพฯ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมนักเรียน 50 คน ที่ได้มาจากการคัดเลือก

นักเรียนห้องที่สอน 3 ห้อง ใช้ระยะเวลาในการทดลองจำนวน 9 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One – Group- Pre-test Post-test Design เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นคือ แบบฝึกทักษะการเขียนเรียงความ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเรียงความ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเรียงความมีความสามารถในการเขียนเรียงความก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาเนื้อหางานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นทำให้สรุปได้ว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทแบบฝึกทักษะ ชุดฝึกทักษะ ชุดกิจกรรม จะทำให้เราเห็นพัฒนาการของผู้เรียนเพราะการเรียนแบบใช้ชุดฝึกนี้ ผู้เรียนจะได้เรียนเนื้อหาและฝึกปฏิบัติไปพร้อมๆ กันอย่างมีระบบขั้นตอนตามลำดับ ทำให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้นและสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างถูกต้อง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ เรื่องการคำนวณเงินออม โดยใช้ชุดการสอน มีรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้น ปวช.1 สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง และสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยการอาชีพปะเหลียน ที่เรียนวิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2562 ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้น ปวช.1 สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยการอาชีพปะเหลียน ที่เรียนวิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2562 ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภท คือ

2.1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย คือ ชุดการสอน เรื่องการคำนวณเงินออม ประกอบด้วย กิจกรรม 2 กิจกรรม ดังนี้

- 1) การคำนวณเงินออมโดยพิจารณาจากเงินออมที่มีอยู่ในมือปัจจุบัน
- 2) การคำนวณเงินออมโดยพิจารณาจากเงินออมที่มี ณ วันเกษียณอายุ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

- 1) ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอน
- 2) วิเคราะห์ถึงปัญหาการเรียนเรื่องการคำนวณเงินออมของนักเรียน
- 3) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และชุดการสอน เรื่อง การคำนวณเงินออม
- 4) นำแผนการจัดการเรียนรู้และชุดการสอน ที่จัดทำเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 2 คน ตรวจสอบความชัดเจน และความเหมาะสมของเนื้อหา จุดประสงค์การเรียน และระยะเวลา
- 5) นำแผนการจัดการเรียนรู้และชุดการสอน มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
- 6) สร้างชุดการสอนรวม 2 ชุด
- 7) นำแผนการจัดการเรียนรู้และชุดการสอน ไปใช้จัดการเรียนการสอนต่อไป

2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบทดสอบ/แบบประเมินหลังเรียน

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

- 1) ผู้วิจัยพบนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อปฐมนิเทศ ชี้แจง แนะนำวิธีการเรียนการสอน ตลอดจนอธิบายถึงจุดมุ่งหมายในการทำวิจัย เพื่อความร่วมมือในการเรียนการสอนของนักเรียน
- 2) ดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสอน โดยผู้วิจัยเป็นดำเนินการการสอน ทั้ง 2 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การคำนวณเงินออมโดยพิจารณาจากเงินออมที่มีอยู่ในมือปัจจุบัน จัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนใช้ชุดฝึกปฏิบัติ เป็นรายบุคคล

กิจกรรมที่ 2 การคำนวณเงินออมโดยพิจารณาจากเงินออมที่มี ณ วันเกษียณอายุ จัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนใช้ชุดฝึกปฏิบัติ เป็นรายบุคคล

- 3) ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบทั้งชุด ภายหลังจากการสอนเสร็จสิ้นและนักเรียนได้ส่งผลงานแล้ว โดยจัดสภาพเป็นห้องสอบ เพื่อป้องกันการสอบถามข้อมูลขณะสอบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ

หากสอดคล้องกับสมมติฐานก็สรุปว่าชุดการสอน เรื่อง การคำนวณเงินออม สามารถใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ เรื่องการคำนวณเงินออม ของนักเรียนระดับชั้น ปวช.1 วิทยาลัยการอาชีพปะเหลียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้ชุดการสอน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการเรียนเรื่อง การคำนวณเงินออม วิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ โดยใช้ชุดการสอน ของนักเรียนระดับชั้นปวช.1 สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล	คะแนนแต่ละ กิจกรรม		รวม (20)	ร้อยละ	ผลสัมฤทธิ์ (ผ่าน/ ไม่ผ่าน)
		1 (10)	2 (10)			
1	นายจักรรินทร์ เรืองนะ	9	9	18	90.00	ผ่าน
2	นายโชติวัฒน์ กำไรรักษา	8	8	16	80.00	ผ่าน
3	นายณัฐกร สุทรน	9	9	18	90.00	ผ่าน
4	นายธีรภาพ รักฤทธิ์	7	8	15	75.00	ผ่าน
5	นายประกายเพชร จันทรสว่าง	8	8	16	80.00	ผ่าน
6	นายย้าอพีรด บุญเสน	8	8	16	80.00	ผ่าน
7	นายราเชนทร์ พลด้วง	9	9	18	90.00	ผ่าน
8	นายวิญญูชน ยอมใหญ่	8	9	17	85.00	ผ่าน
9	นายวีรชาติ เพ็งเทพ	8	8	16	80.00	ผ่าน
10	นายไวทิน ชุมจินดา	8	8	16	80.00	ผ่าน
11	นายณรงค์ศักดิ์ ตู๋ดำ	8	8	16	80.00	ผ่าน
รวม		90	92	182	82.72	
เฉลี่ย		8.18	8.36	16.54		

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ชุดการสอน ทั้ง 2 กิจกรรม พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนในการทำกิจกรรมผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (70-79) จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนผู้เรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนทั้งหมด

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของชุดการสอนทั้งชุด พบว่า คะแนนเฉลี่ยทั้งชุด เท่ากับ 16.54 คิดเป็นร้อยละเฉลี่ยทั้งชุด เท่ากับ 82.72 โดยในกิจกรรมที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.18 คะแนน กิจกรรมที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.36 คะแนน ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุป

1.1 ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ชุดการสอน ทั้ง 2 กิจกรรม พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนในการทำกิจกรรมผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (70-79) จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนผู้เรียนที่เรียน โดยใช้ชุดการสอนทั้งหมด

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของชุดกิจกรรมทั้งชุด พบว่า คะแนนเฉลี่ยทั้งชุด เท่ากับ 16.54 คิดเป็นร้อยละเฉลี่ยทั้งชุด เท่ากับ 82.72 โดยในกิจกรรมที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.18 คะแนน กิจกรรมที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.36 คะแนน ตามลำดับ

1.2 การทดสอบสมมติฐาน

จากสมมติฐาน : นักเรียนระดับชั้นปวช.1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การคำนวณเงินออม หลังเรียนโดยใช้ชุดการสอน สูงกว่าเกณฑ์ระดับ ดี (70-79) มากกว่า ร้อยละ 80

พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากผู้เรียนมีคะแนนในการทำกิจกรรมผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (70-79) จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนผู้เรียนที่เรียน โดยใช้ชุดการสอนทั้งหมด

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในระดับดี คือ เกินเกณฑ์ร้อยละ 80 จำนวน 11 คน คิดเป็น ร้อยละ 100 จากการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสอนเรื่องการคำนวณเงินออม วิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ซึ่งถือว่าชุดการสอนที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นสามารถช่วยพัฒนาความรู้และทักษะ เรื่องการคำนวณเงินออม ทำให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจเนื้อหาเพิ่มมากขึ้น ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์การปฏิบัติที่สอดคล้องกับเนื้อหา และปฏิบัติได้ตามขั้นตอนได้ถูกต้องมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุดการสอนที่พัฒนาขึ้น มีลักษณะเฉพาะเรื่อง ที่ลำดับขั้นตอนการเรียนอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยได้วางแผน ขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดและวิเคราะห์ กิจกรรมทั้ง 2 กิจกรรมมีลักษณะเฉพาะเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ สุนันทาสุนทรประเสริฐ (2545) ได้กล่าวว่า ชุดกิจกรรม เป็นสื่อที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเรื่องที่จะสอนเท่านั้น ชุดกิจกรรมจึงเป็นนวัตกรรมการใช้สื่อการสอนแบบประสมโดยอาศัยระบบบูรณาการสื่อหลายๆอย่างเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 การสร้างชุดการเรียนรู้ ชุดการสอน หรือชุดกิจกรรม ให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีการวางแผนที่ดี ซึ่งควรผ่านการตรวจสอบองค์ประกอบต่าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้มีคุณภาพเบื้องต้นก่อนนำไปทดลองใช้ในชั้นเรียน

3.2 ควรมีการส่งเสริมให้ผู้สอนวิชาเดียวกันนำไปประยุกต์ใช้สอนกับสาขาอื่น ๆ ช่วยให้ผู้เรียนนำหลักการไปประยุกต์ใช้ในการเรียนวิชาอื่นๆ ได้

3.3 ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบอื่น ๆ ที่สามารถพัฒนาความก้าวหน้าในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ตลอดหลักสูตร

บรรณานุกรม

- ทิศนา แคมมณี. (2548). ศาสตร์การสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2525). พัฒนาสื่อการเรียนการสอนมิติใหม่. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วีระ ไทยพานิช. (2529). 57 วิธีสอน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ยุพา ภูมิรินทโชติ. (2550). การสร้างและพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการบัญชีต้นทุน 1 :
วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด.
- ยุพิน พิพิธกุล. (2530). การสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย. (2524). การประเมินผล. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- สายพิณ สีดา. (2551). การใช้ชุดฝึกทักษะเพื่อแก้ปัญหานักเรียนขาดทักษะการบันทึกรายการค้า
ในสมุดแยกประเภททั่วไป : โรงเรียนระยองพาณิชยการ.
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2545). การผลิตชุดการสอน. ชัยนาท : ชมรมพัฒนาความรู้ด้าน
ระเบียบกฎหมาย.
- สุภาวดี คำฝึกฝน. (2550). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนเรียงความ. กรุงเทพฯ :
โรงเรียนอัสสัมชัญ.
- สุรสิงห์ นิลขร. (2527). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ ของ
นักเรียนชั้นย่อยประจำหน่วยการเรียนรู้กับกลุ่มที่มีการทำแบบฝึกหัด. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- อัจฉรา ชิวพันธ์. (2532). กิจกรรมการเล่นประกอบการเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช.
- อารีย์ บัวคุ้มภัย. (2540). การสร้างแบบฝึกเพื่อเสริมทักษะการใช้ถ้อยคำในงานเขียนร้อยแก้ว
สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปกร.

ภาคผนวก

	แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นสมรรถนะ	หน่วยที่ 2
	วิชา ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ รหัสวิชา 20001 - 1003	สอนครั้งที่ 2
	ชื่อหน่วย/เรื่อง การออม	จำนวน 3 ชม.

1. สาระสำคัญ

การออมเป็นการสะสมเงินรายได้ในส่วนต่างๆ ไว้ใช้จ่ายในอนาคต รวมถึงการสะสมสิ่งที่มีค่าเป็นตัวเงินและมีประโยชน์ต่อครอบครัว ซึ่งเป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงให้กับตนเอง และก่อให้เกิดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การออมจึงมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชาชน ครอบครัว และชุมชน จึงถือว่าการออมเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

2. สมรรถนะประจำหน่วย

1. แสดงความรู้เกี่ยวกับการออม

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ด้านความรู้

- 3.1.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของการออม
- 3.1.2 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายในการออม
- 3.1.3 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญในการออม
- 3.1.4 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนการออม
- 3.1.5 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออมเพื่อเกษียณอายุในประเทศไทย
- 3.1.6 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบเพื่อการเกษียณอายุในประเทศไทย

3.2 ด้านทักษะ

- 3.2.1 อธิบายความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของการออมได้
- 3.2.2 บอกเป้าหมายในการออมได้
- 3.2.3 อธิบายปัจจัยสำคัญในการออมได้
- 3.2.4 อธิบายการวางแผนการออมได้
- 3.2.5 อธิบายการออมเพื่อเกษียณอายุในประเทศไทยได้
- 3.2.6 บอกรูปแบบเพื่อการเกษียณอายุในประเทศไทยได้

3.3 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนโยบาย 3 D)

- 3.3.1 ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ
- 3.3.2 มีความสนใจใฝ่รู้ เพียรพยายามในการเรียนและปฏิบัติงานกิจกรรม
- 3.3.3 มีความละเอียดรอบคอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย
- 3.3.4 มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

4. เนื้อหาสาระการเรียนรู้

1. การออม

การออม คือ รายได้เมื่อหักรายจ่ายแล้วจะมีส่วนซึ่งเหลืออยู่ ส่วนของรายได้ที่เหลืออยู่ซึ่งไม่ได้ถูกใช้สอยออกไปนี้เรียกว่า เงินออม $Incomes-Expenses=Savings$

โดยทั่วไป การออม จะเกิดขึ้น ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นมีรายได้มากกว่าการจ่ายของเขา ทางที่จะเพิ่มเงินออมให้แก่ บุคคล อาจทำได้โดย การพยายามหาทางเพิ่มรายได้ให้มากขึ้นด้วยการทำงานมากขึ้น ใช้เวลาว่างในการหารายได้พิเศษ หรือการปรับปรุงงาน ที่ทำอยู่ให้มีประสิทธิภาพมีรายได้สูงขึ้น เป็นต้น นอกจากนี้ การลดรายจ่าย ลงด้วยการรู้จักใช้จ่าย เท่าที่จำเป็น และเหมาะสมก็จะทำให้มีการออมเกิดขึ้นได้เหมือน

1.1 ความสำคัญของเงินออม

เงินออมเป็นปัจจัยที่จะทำให้เป้าหมายซึ่งบุคคลกำหนดไว้ในอนาคตบรรลุจุดประสงค์ เช่น กำหนดเป้าหมายไว้ว่า จะต้องมียานยนต์ เป็นของตนเองในอนาคตให้ได้ เงินออมจะเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดเป้าหมายที่วางไว้เป็นจริงขึ้นมาได้ นอกจากนี้เงินออม ยังใช้สำหรับแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนทางการเงิน ที่อาจเกิดขึ้นอย่างคาดไม่ถึงของบุคคลได้ด้วย ดังนั้นบุคคลจึง ควรมีการออมอย่างสม่ำเสมอในชีวิต

1.2 สิ่งจูงใจในการออม

การที่คนเรามี “เป้าหมาย” อย่างหนึ่งอย่างใดในอนาคตกำหนดไว้อย่างชัดเจนแน่นอน ก็จะทำให้เกิดความกระตือรือร้น ที่จะเก็บออมมากขึ้น เป้าหมายของแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกัน แล้วแต่ความจำเป็นและความต้องการของเขา และยังขึ้นอยู่กับ ความหวังและความทะเยอทะยานในชีวิตของเขาด้วย ตัวอย่างเช่น บางคนอยากมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง อยากจะมีการศึกษาสูง อยากมีชีวิตที่สุขสบายในยามปลดเกษียณ หรือหวังที่จะให้ลูกหลานมีหลักฐานมั่นคง ดังนั้นเป้าหมายในการออมแตกต่างกันนี้ จะเป็นสิ่งที่กำหนดให้จำนวนเงินออม และระยะเวลาในการออมแตกต่างกัน

1.3 การปฏิบัติเกี่ยวกับการออมที่ดี

เงินสดส่วนบุคคลขึ้น ซึ่งจะทำให้ทราบว่าแต่ละเดือนจะมีเงินคงเหลือเป็นเงินออมเท่าไร ในทางปฏิบัติ เพื่อให้การออมได้ผลจริงๆ ควรจัดทำดังนี้

- ทางที่จะสามารถทราบล่วงหน้าได้ว่าจะมีการออมได้หรือไม่นั้นก็โดย การจัดทำงบประมาณการเงิน ทำงบประมาณรายได้ รายจ่าย เพื่อจะรู้ว่าเงินเหลือที่จะเก็บออมเท่าไร

- เมื่อทำงบประมาณและทราบได้ว่า จะสามารถเก็บออมได้เดือนละเท่าไรแล้วให้กันเงิน ออมส่วนนั้น (ก่อนที่จะจ่ายเป็นรายจ่ายออกไป) แล้วนำไปฝากธนาคารทันที

รายได้ที่เกิดขึ้นจากเงินออม เช่น ดอกเบี้ยที่ได้รับ ควรนำไปลงทุนต่อทันที เพื่อให้เงินออมงอกเงยขึ้น ไปอีก การเก็บรักษาเงินออม ให้ปลอดภัย นั้นเงินออมการเก็บเงินไว้กับตนเองย่อมไม่ปลอดภัยและเป็นการสูญเสียรายได้ที่ควรจะได้รับ ดังควร เก็บรักษาไว้ ในที่ปลอดภัยและมีรายได้ด้วย โดยการฝากสถาบันการเงินบางแห่งไว้ เช่น ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารออมสิน สหกรณ์ออมทรัพย์ หรืออาจจะเก็บออม ในรูปของการซื้อหลักทรัพย์หรือตราสารฯ ที่มีความมั่นคง ก่อให้เกิดรายได้ และสามารถเปลี่ยนมาเป็น เงินสดได้ง่ายมาถือไว้ เช่น การซื้อพันธบัตรรัฐบาล สลากออมสิน พันธบัตรออม

ทรัพย์สินต่างๆ ตัวสัญญาใช้เงินของบริษัทเงินทุนที่มั่นคง การซื้อหน่วยลงทุน กองทุนรวม หรือซื้อหุ้นของบริษัทที่มั่นคงถือไว้ ฯลฯ

1.4 ปัจจัยสำคัญในการออม

- (1) ผลตอบแทนที่ผู้ออมได้รับจากการออม
- (2) มูลค่าของอำนาจซื้อของเงินในปัจจุบัน
- (3) รายได้ส่วนบุคคลสุทธิ
- (4) ความแน่นอนของจำนวนรายได้ในอนาคตหลังการเกษียณอายุ

5. กิจกรรมการเรียนรู้

5.1 ขั้นเตรียมและขั้นแนะนำ

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ประจำหน่วยที่ 2 เรื่อง การออม
2. ทดสอบก่อนเรียน

5.2 ขั้นสอน

1. ครูอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับ การออม
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป

5.3 ขั้นสรุป

1. ทำแบบฝึกหัดท้ายบทในเวลาเรียน
2. เฉลยแบบฝึกหัดในชั้นเรียน
3. ประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบ
4. เฉลยแบบทดสอบ

6. สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

1. หนังสือเรียน วิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการของสำนักพิมพ์เอมพันธ์
2. รูปภาพประกอบ
3. กิจกรรมการเรียนการสอน
4. สื่ออิเล็กทรอนิกส์, PowerPoint

7. เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้

1. ใบความรู้

8. การบูรณาการ/ความสัมพันธ์กับวิชาอื่น

1. กลุ่มวิชาการตลาดและการบัญชี
2. วิชาการบริหารงานคุณภาพในองค์กร

9. การวัดผลและประเมินผล

วิธีวัดผล

1. สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. ประเมินพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. สังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
4. ตรวจสอบประเมินผลการเรียนรู้

5. ตรวจกิจกรรมใบงาน
6. การสังเกตและประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เครื่องมือวัดผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. แบบประเมินพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม (โดยครู)
3. แบบสังเกตพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม (โดยผู้เรียน)
4. แบบประเมินผลการเรียนรู้
5. แบบประเมินกิจกรรมใบงาน
6. แบบประเมินคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยครูและผู้เรียน ร่วมกันประเมิน

เกณฑ์การประเมินผล

1. เกณฑ์ผ่านการสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล ต้องไม่มีช่องปรับปรุง
2. เกณฑ์ผ่านการประเมินพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม คือ ปานกลาง (50 % ขึ้นไป)
3. เกณฑ์ผ่านการสังเกตพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม คือ ปานกลาง (50% ขึ้นไป)
4. แบบประเมินผลการเรียนรู้มีเกณฑ์ผ่าน 50%
5. แบบประเมินกิจกรรมใบงานมีเกณฑ์ผ่าน 50%
6. แบบประเมินคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คะแนนขึ้นอยู่กับ การประเมินตามสภาพจริง

ชุดการสอน วิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ รหัส 20001-1003
เรื่อง การคำนวณเงินออม

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคำนวณเงินออมโดยพิจารณาจากเงินออมที่มีอยู่ในมือปัจจุบัน
2. คำนวณเงินออมที่มีอยู่ในมือปัจจุบันได้

วัสดุอุปกรณ์

1. ตัวอย่างการคำนวณเงินออมโดยพิจารณาจากเงินออมที่มีอยู่ในมือปัจจุบัน
2. แบบฝึกปฏิบัติการคำนวณเงินออมที่มีอยู่ในมือปัจจุบัน

ลำดับขั้นการปฏิบัติ

1. ครูนำตัวอย่างการคำนวณเงินออมโดยพิจารณาจากเงินออมที่มีอยู่ในมือปัจจุบัน มาให้นักเรียนศึกษา
2. ครูให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการคำนวณเงินออมที่มีอยู่ในมือปัจจุบัน
3. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเอง โดยมีครูช่วยตรวจสอบความถูกต้อง

สรุปผลการปฏิบัติ

นักเรียนคำนวณเงินออมโดยพิจารณาจากเงินออมที่มีอยู่ในมือปัจจุบันได้ถูกต้อง

ตัวอย่าง

การคำนวณเงินออม โดยพิจารณาจากเงินออมที่มีอยู่ในมือปัจจุบัน ซึ่งจํามีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของเงินได้ทั้งปี คุณด้วยอายุในปัจจุบันของตนเอง

โจทย์

ปัจจุบันนายอานนท์ อายุ 45 ปี เงินเดือนเดือนละ 45,000 บาท เมื่อนายอานนท์เกษียณอายุจะต้องมีเงินออมเท่าไร

การคำนวณ

นายอานนท์มีเงินออมอยู่ในมือ	$(45,000 \times 12)$	= 540,000 บาท
อัตราเงินออม		= 10%
อายุปัจจุบันของนายอานนท์		= 45 ปี
ดังนั้น นายอานนท์จะมีเงินออมเมื่อเกษียณอายุ		= $(10/100) \times 540,000 \times 45$
		= 2,430,000 บาท

แบบฝึกปฏิบัติที่ 1

การคำนวณเงินออม โดยพิจารณาจากเงินออมที่มีอยู่ในมือปัจจุบัน ซึ่งจํานวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของเงินได้ทั้งปี คุณด้วยอายุในปัจจุบันของตนเอง

โจทย์

ปัจจุบันนายอานนท์ อายุ 45 ปี เงินเดือนเดือนละ 45,000 บาท เมื่อนายอานนท์เกษียณอายุ จะต้องมียกเงินออมเท่าไร

การคำนวณ

นายอานนท์มีเงินออมอยู่ในมือ (45,000 × 12)	=	.....
อัตราเงินออม	=	.....
อายุปัจจุบันของนายอานนท์	=	.....
ดังนั้น นายอานนท์จะมีเงินออมเมื่อเกษียณอายุ	=	.....
	=	.....

แบบฝึกปฏิบัติที่ 2

การคำนวณเงินออม โดยพิจารณาจากเงินออมที่มีอยู่ในมือปัจจุบัน ซึ่งจะมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของเงินได้ทั้งปี คุณด้วยอายุในปัจจุบันของตนเอง

โจทย์

ปัจจุบันนางกระเกต อายุ 50 ปี เงินเดือนเดือนละ 35,000 บาท เมื่อนางกระเกตเกษียณอายุจะต้องมีเงินออมเท่าไร

การคำนวณ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชุดการสอน วิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ รหัส 20001-1003
เรื่อง การคำนวณเงินออม

กิจกรรมที่ 2 การคำนวณเงินออมโดยพิจารณาจากเงินออมที่มี ณ วันเกษียณอายุ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคำนวณเงินออมโดยพิจารณาจากเงินออมที่มี ณ วันเกษียณอายุ
2. คำนวณเงินออมโดยพิจารณาจากเงินออมที่มี ณ วันเกษียณอายุได้

วัสดุอุปกรณ์

1. ตัวอย่างการคำนวณเงินออมโดยพิจารณาจากเงินออมที่มี ณ วันเกษียณอายุ
2. แบบฝึกปฏิบัติการคำนวณเงินออมโดยพิจารณาจากเงินออมที่มี ณ วันเกษียณอายุ

ลำดับชั้นการปฏิบัติ

1. ครูนำตัวอย่างการคำนวณเงินออมโดยพิจารณาจากเงินออมที่มี ณ วันเกษียณอายุ มาให้นักเรียนศึกษา
2. ครูให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการคำนวณเงินออมโดยพิจารณาจากเงินออมที่มี ณ วันเกษียณอายุ
3. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเอง โดยมีครูช่วยตรวจสอบความถูกต้อง

สรุปผลการปฏิบัติ

นักเรียนคำนวณเงินออมโดยพิจารณาจากเงินออมที่มี ณ วันเกษียณอายุ ได้ถูกต้อง

ตัวอย่าง

การคำนวณเงินออม โดยพิจารณาจากเงินออมที่มี ณ วันเกษียณอายุ โดยให้นำจำนวนปีที่คาดว่าจะมีชีวิตอยู่หลังเกษียณคูณด้วยค่าใช้จ่ายต่อเดือน

โจทย์

นายมาริโอ้เกษียณเมื่ออายุ 60 ปี และคาดว่าหลังเกษียณจะมีอายุอยู่ต่อจนอายุประมาณ 85 ปี ช่วงเวลา 25 ปีนี้จะเป็นช่วงที่นายมาริโอ้ไม่มีรายได้ แต่มีค่าใช้จ่ายประจำวันและค่ารักษาพยาบาล 20,000 บาทต่อเดือน ให้คำนวณว่านายมาริโอ้ต้องมีเงินเก็บไว้จำนวนเท่าใดหลังเกษียณ หากในปัจจุบันยังใช้จ่ายเท่าเดิม

การคำนวณ

นายมาริโอ้ใช้จ่ายเดือนละ	= 20,000 บาท
ผลต่างช่วงอายุ	= 25 ปี
นายมาริโอ้จะต้องมีเงินเก็บไว้ใช้จ่ายในวัยเกษียณ	= 20,000 x 12 x 25
	= 6,000,000 บาท

แบบฝึกปฏิบัติที่ 1

การคำนวณเงินออม โดยพิจารณาจากเงินออมที่มี ณ วันเกษียณอายุ โดยให้นำจำนวนปีที่คาดว่าจะมีชีวิตอยู่หลังเกษียณคูณด้วยค่าใช้จ่ายต่อเดือน

โจทย์

นายมาริโอ้เกษียณเมื่ออายุ 60 ปี และคาดว่าหลังเกษียณจะมีอายุอยู่ต่อจนอายุประมาณ 85 ปี ช่วงเวลา 25 ปีนี้จะเป็นช่วงที่นายมาริโอ้ไม่มีรายได้ แต่มีค่าใช้จ่ายประจำวันและค่ารักษาพยาบาล 20,000 บาทต่อเดือน ให้คำนวณว่านายมาริโอ้ต้องมีเงินเก็บไว้จำนวนเท่าใดหลังเกษียณ หากในปัจจุบันยังใช้จ่ายเท่าเดิม

การคำนวณ

นายมาริโอ้ใช้จ่ายเดือนละ	=	.....
ผลต่างช่วงอายุ	=	.....
นายมาริโอ้จะต้องมีเงินเก็บไว้ใช้จ่ายในวัยเกษียณ	=	.....
	=	.....

แบบฝึกปฏิบัติที่ 2

การคำนวณเงินออม โดยพิจารณาจากเงินออมที่มี ณ วันเกษียณอายุ โดยให้นำจำนวนปีที่คาดว่าจะมีชีวิตอยู่หลังเกษียณคูณด้วยค่าใช้จ่ายต่อเดือน

โจทย์

นางพัชราเกษียณเมื่ออายุ 60 ปี และคาดว่าหลังเกษียณจะมีอายุอยู่ต่อจนอายุประมาณ 80 ปี ช่วงเวลา 20 ปีนี้จะเป็นช่วงที่นางพัชราไม่มีรายได้ แต่มีค่าใช้จ่ายประจำวันและค่ารักษาพยาบาล 15,000 บาทต่อเดือน ให้คำนวณว่านางพัชราจะต้องมีเงินเก็บไว้จำนวนเท่าใดหลังเกษียณ หากในปัจจุบันยังใช้จ่ายเท่าเดิม

การคำนวณ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นายธีระชัย ไพฑูรย์รังษุณี
ตำแหน่ง	ครูผู้ช่วย
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยการอาชีพปะเหลียน อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี วุฒิ บธ.บ. สาขา การตลาด สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปริญญาโท วุฒิ บธ.ม. สาขา การตลาด สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
ประสบการณ์การทำงาน	ปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอน 22 ปี